

**Η ΧΡΗΣΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΩΝ ΠΟΥ
ΒΑΣΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΣΤΗΝ
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ ΣΤΟ ΤΟΠΙΟ
ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ**

MARIA ΖΩΜΕΝΗ¹, ΙΩΣΗΦ ΤΖΑΝΟΠΟΥΛΟΣ¹, ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΠΑΝΤΗΣ¹

Τα τοπία γενικότερα και οι προστατευόμενες περιοχές (ΠΠ) ειδικότερα, μεταβάλλονται διαρκώς εξαιτίας της αλληλεπίδρασης φυσικών και ανθρωπογενών διεργασιών. Ωστόσο, πανομοιότυπες αλλαγές σε ΠΠ και σε μη προστατευόμενα τοπία δεν αξιολογούνται με τον ίδιο τρόπο αφού οι πρώτες έχουν συγκεκριμένους στόχους στην προστασία και διατήρηση ειδών και ενδιαιτημάτων. Η παρακολούθηση και εκτίμηση των αλλαγών είναι απαραίτητο βήμα στον σχεδιασμό διαχειριστικών παρεμβάσεων που να εξασφαλίζουν τη διατήρηση των ειδών προτεραιότητας.

Η παρούσα μελέτη έχει σαν στόχους α) την περιγραφή των αλλαγών στο τοπίο των ΠΠ (Ορεινή Πίνδος-Ήπειρος) και την κατανόηση του συνδυασμού ανθρωπογενών και φυσικών διεργασιών που τις κατευθύνουν και β) την αξιολόγηση των επιπτώσεων των αλλαγών στα είδη προτεραιότητας κάθε ΠΠ. Για αυτό το σκοπό υιοθετήθηκε μία προσέγγιση που προσανατολίζεται γύρω από τις ειδικές ανάγκες των ειδών (τις ελάχιστες απαιτήσεις σε κατάλληλο ενδιαιτήμα και την ικανότητα διασποράς κάθε είδους) και στην οποία η αξιολόγηση των αλλαγών στο τοπίο γίνεται σε διαφορετικές χωρικές κλίμακες για κάθε είδος ξεχωριστά. Σε χάρτες κάλυψης γης που κατασκευάστηκαν μετά από ταξινόμηση δορυφορικών εικόνων Landsat (1985 και 2000) εκτιμήθηκαν ο βαθμός απώλειας και κατακερματισμού των ενδιαιτημάτων. Αλλομετρικές σχέσεις χρησιμοποιήθηκαν για να υπολογιστεί η ακτίνα διασποράς και η έκταση του ενδιαιτήματος για κάθε προστατευόμενο είδος.

Η παρούσα μελέτη αποκάλυψε ότι ολόκληρη η περιοχή μελέτης έχει υποστεί ανάλογες αλλαγές στο τοπίο γεγονός που υποδηλώνει ότι οι ίδιες ανθρωπογενείς διεργασίες έχουν συμβεί μέσα και έξω από τις ΠΠ. Γενικά, τα είδη με μεγάλες περιοχές επικράτειας και υψηλές ελάχιστες απαιτήσεις σε ενδιαιτήμα, εμφανίζονται να απειλούνται τόσο από μείωση των κατάλληλων ενδιαιτημάτων όσο και αυξημένη απομόνωση των στοιχειωδών τμημάτων. Συμπερασματικά, θεωρούμε τη μετατροπή δεικτών που απλά μετρούν τη φυσική διαμόρφωση του τοπίου σε λειτουργικούς δείκτες προσαρμοσμένους στις απαιτήσεις των ειδών προτεραιότητας, απαραίτητη για αποτελεσματικές προσπάθειες στην παρακολούθηση των αλλαγών στα τοπία.

¹ Σχολή Βιολογίας, Τομέας Οικολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 54124